SKLEP SODIŠČA (peti senat)

z dne 17. aprila 2007 *

V zadevi C-276/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunal du travail de Verviers (Belgija) z odločbo z dne 13. junija 2006, ki je prispela na Sodišče 26. junija 2006, v postopku

Mamate M. El Youssfi

proti

Office national des pensions (ONP),

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi R. Schintgen (poročevalec), predsednik senata, A. Tizzano in A. Borg Barthet, sodnika,

* Jezik postopka: francoščina.

generalni pravobranilec: M. Poiares Maduro,
sodni tajnik: R. Grass,

po tem, ko je predlagalo, da bo odločilo z obrazloženim sklepom v skladu s členom 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika,

po opredelitvi generalnega pravobranilca

sprejema naslednji

Sklep

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 41(1) Sporazuma o sodelovanju med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Kraljevino Maroko, podpisanega v Rabatu 27. aprila 1976 in potrjenega v imenu Skupnosti z Uredbo Sveta (EGS) št. 2211/78 z dne 26. septembra 1978 (UL L 264, str. 1, v nadaljevanju: sporazum o sodelovanju), člena 65(1), prvi pododstavek, Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med državami članicami Evropske skupnosti na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi, podpisanega v Bruslju 26. februarja 1996 in potrjenega v imenu Skupnosti s Sklepom 2000/2004/ES, ESPJ Sveta in Komisije z dne 24. januarja 2000 (UL L 70, str. 1, v nadaljevanju sporazum o pridružitvi), člena 4 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 166, str. 1), v povezavi z Uredbo Sveta (ES) št. 859/2003 z dne 14. maja 2003 o razširitvi določb Uredbe (EGS) št. 1408/71 in Uredbe (EGS)

št. 574/72 na državljane tretjih držav, za katere navedene določbe ne veljajo le na podlagi njihovega državljanstva (UL L 124, str. 1), člena 14 Evropske konvencije o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (v nadaljevanju: EKČP,) in člena 1 Protokola k Evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (v nadaljevanju: protokol).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. M. El Youssfi in Office national des pensions belge (v nadaljevanju: ONP), ker je ta zavrnil, da ji dodeli zakoniti zajamčeni dohodek za ostarele osebe, določen z nacionalno zakonodajo.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

Sporazum o sodelovanju

3 V členu 41(1) sporazuma o sodelovanju, ki je pod naslovom III, ki ureja sodelovanje na področju delovne sile, je določeno:

„Ob upoštevanju določb naslednjih odstavkov delavci z maroškim državljanstvom in vsi njihovi družinski člani, ki živijo z njimi, zaradi svojega državljanstva niso diskriminirani na področju socialne varnosti v primerjavi z državljani države članice, v kateri so zaposleni."

4 Ta člen vsebuje v odstavkih od 2 do 4 določbe, ki se nanašajo na seštevanje zavarovalnih obdobij, obdobij zaposlitve ali obdobij prebivanja v posameznih državah članicah, upravičenost do družinskih dajatev družinskih članov, ki stalno prebivajo v Skupnosti, in prenos pokojnin ter rent za starost, primer smrti, delovne nesreče ali poklicne bolezni in za invalidnost.

Sporazum o pridružitvi

5 Člen 65(1) sporazuma o pridružitvi, ki je pod naslovom VI, ki med drugim zajema sodelovanje v socialnih zadevah, poglavje 1 z naslovom „Delavci" določa:

„Ob upoštevanju določb naslednjih odstavkov delavci z maroškim državljanstvom in vsi njihovi družinski člani, ki živijo z njimi, zaradi svojega državljanstva niso diskriminirani na področju socialne varnosti v primerjavi z državljani države članice, v kateri so zaposleni.

Koncept socialne varnosti zajema veje socialne varnosti, ki se ukvarjajo z dajatvami za bolezen in materinstvo, invalidnost, dajatev za starost ter za preživele družinske člane, dajatev za delovne nesreče in poklicne bolezni ter za primer smrti, nezaposlenosti in družinske dajatve.

[…]“

6 Člen 65 zajema v odstavkih od 2 do 4 določbe, podobne tistim, navedenim v točki 4 tega sklepa.

7 Besedilo člena 66 tega sporazuma je:

„Določbe tega poglavja se ne uporabljajo za državljane pogodbenic, ki nelegalno prebivajo ali delajo na območju držav gostiteljic.“

8 V skladu s členom 96(1) je ta sporazum o pridružitvi začel veljati 1. marca 2000.

9 Odstavek 2 člena 96 določa, da ob začetku veljavnosti sporazum o pridružitvi nadomesti sporazum o sodelovanju.

Uredba (EGS) št. 1408/71

10 V skladu s členom 2(1) se Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL 1997, L 28, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71) „uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in so državljani ene od držav članic ali osebe brez državljanstva ali begunci, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic, pa tudi za njihove družinske člane in preživele osebe.“

11 Člen 3 Uredbe št. 1408/71 z naslovom „Enako obravnavanje“ določa v odstavku 1:

„V skladu s posebnimi določbami te uredbe imajo osebe s stalnim prebivališčem na ozemlju ene od držav članic, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice kot državljani te države članice.“

12 Člen 4 te uredbe določa njeno stvarno veljavnost, kot sledi:

„Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

a) dajatve za bolezen in materinstvo;

b) invalidske dajatve, vključno s tistimi, ki so namenjene vzdrževanju ali izboljševanju možnosti pridobivanja zaslužka;

c) dajatve za starost;

d) dajatve za preživele osebe;

e) dajatve za nesreče pri delu in poklicne bolezni;

f) pomoči ob smrti;

g) dajatve za brezposelnost;

h) družinske dajatve.

2. Ta uredba se uporablja za vse splošne in posebne sisteme socialne varnosti, na podlagi plačevanja prispevkov ali brez njih […]

2a. Ta uredba se uporablja tudi za posebne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, ki se zagotavljajo po zakonodaji ali sistemih, ki niso omenjeni v odstavku 1 ali izvzeti na podlagi odstavka 4, kadar so te dajatve namenjene:

a) za dodatno, nadomestno ali pomožno zavarovanje tveganj, ki so zajeta v področja socialne varnosti, iz odstavka 1(a) do (h);

b) samo za posebno varstvo za invalide.

[…]“

13 Besedilo člena 10a(1) Uredbe št. 1408/71 je:

„Ne glede na določbe člena 10 in naslova III se osebam, za katere se uporablja uredba, dodelijo posebne denarne dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki iz člena 4(2a), izključno na ozemlju države članice, v kateri imajo stalno prebivališče, v skladu z zakonodajo te države, pod pogojem, da so te dajatve navedene v Prilogi IIa. Te dajatve dodeljuje nosilec v kraju stalnega prebivališča na svoje stroške.“

14 Priloga IIa v delu z naslovom „A. BELGIJA“, točka (b), omenja: „zajamčeni dohodek za ostarele osebe […]“.

15 Postopek izvajanja Uredbe št. 1407/71 je določen z Uredbo Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97.

Uredba št. 859/2003

16 Dvanajsta uvodna izjava Uredbe št. 859/2003 določa:

„Določbe Uredbe […] št. 1408/71 in Uredbe […] št. 574/72 se ne uporabljajo, kadar je položaj v vsakem oziru omejen na eno samo državo članico. To zadeva, med drugim, položaj državljana tretje države, ki ima vezi le s tretjo državo in eno samo državo članico."

17 V skladu s členom 1 iste uredbe velja:

„Ob upoštevanju določb Priloge k tej uredbi se določbe Uredbe […] št. 1408/71 in Uredbe […] št. 574/72 uporabljajo za državljane tretjih držav, za katere navedene določbe ne veljajo le na podlagi njihovega državljanstva, kot tudi za njihove družinske člane in preživele družinske člane, pod pogojem, da stalno zakonito prebivajo na ozemlju države članice in so v položaju, ki v nobenem oziru ni omejen zgolj na eno državo članico."

Uredba št. 883/2004

18 Člen 4 Uredbe št. 883/2004 z naslovom „Enako obravnavanje“ določa:

„Če v tej uredbi ni določeno drugače, imajo osebe, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice kot državljani te države članice.“

19 V skladu s členom 87(1) Uredbe št. 883/2004 se „[z]a obdobje pred datumom začetka uporabe te uredbe […] na njeni podlagi ne pridobijo nobene pravice.“

20 Člen 90(1) iste uredbe določa, da „se z datumom začetka uporabe te uredbe razveljavi Uredba […] št. 1408/71“.

21 Člen 91 Uredbe št. 883/2004 določa:

„Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od datuma začetka veljavnosti izvedbene uredbe.“

22 Ni sporno, da taka izvedbena uredba še ni bila sprejeta.

EKČP

23 Besedilo člena 14 EKČP je naslednje:

„Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.“

24 V skladu s členom 1 Protokola velja:

„Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do mirnega uživanja svojega premoženja […]“

Nacionalna ureditev

25 Cilj belgijskega zakona z dne 22. marca 2001 o zajamčenem dohodku za ostarele osebe (*Moniteur belge* z dne 29. marca 2001, str. 10244, v nadaljevanju: zakon z dne 22. marca 2001) je zagotovitev zadostnih sredstev za preživljanje slednjih. V skladu s tem zakonom upravičenost do dajatev, ki jih uvaja, ni odvisna od predhodne zahteve za plačilo prispevkov ali zavarovanja, ampak morajo biti sredstva zadevne osebe pod določenim pragom, da se lahko taka dajatev zahteva.

26 V skladu s členom 3 tega zakona „je zajamčeni dohodek zagotovljen osebam, starim vsaj 65 let."

27 Člen 4 zakona z dne 22. marca 2001 določa:

„Upravičenec zajamčenega dohodka mora imeti primarno stalno prebivališče v Belgiji in spadati v eno izmed naslednjih skupin oseb:

1° osebe z belgijskim državljanstvom;

2° osebe, ki spadajo pod uporabo Uredbe […] št. 1408/71;

3° osebe brez državljanstva, ki spadajo pod uporabo Konvencije o pravnem položaju oseb brez državljanstva, podpisane v New Yorku 28. septembra 1954 in potrjene z zakonom z dne 12. maja 1960;

4° begunci, zajeti s členom 49 zakona z dne 15. decembra 1980 o dostopu do ozemlja, bivanju, nastanitvi in izgonu tujcev;

5° državljani države, s katero je Belgija na tem področju sklenila sporazum o vzajemnosti ali priznala obstoj dejanske vzajemnosti;

6° osebe s tujim državljanstvom, če so upravičene do starostne pokojnine ali družinske pokojnine na podlagi belgijskega sistema.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

28 Iz spisa v postopku v glavni stvari izhaja, da M. M. El Youssfi, državljanka Maroka, rojena 1. julija 1939 in vdova od leta 1982, trenutno prebiva v Belgiji s sinom, ki je tudi sam nastanjen v tej državi članici, iz naslova združitve družine.

29 Zakonitosti prebivanja zadevne osebe v Belgiji se ne izpodbija.

30 M. M. El Youssfi je 25. avgusta 2005 na ONP naslovila zahtevo, s katero je skušala pridobiti zajamčeni dohodek za ostarele osebe, določen z zakonom z dne 22. marca 2001.

31 Z odločbo z dne 16. decembra 2005 je bila ta zahteva zavrnjena z obrazložitvijo, da vlagateljica zahteve v postopku v glavni stvari ni predložila dokaza o pripadnosti eni od skupin, naštetih v členu 4 tega zakona.

32 M. M. El Youssfi je 2. marca 2006 vložila tožbo zoper to odločbo pred delovnim sodiščem v Verviersu.

33 V utemeljitev tej tožbi M. El Youssfi navaja, da je njeno prebivanje v Belgiji zakonito in da ji ta pravni položaj podeljuje pravico zahtevati zajamčeni dohodek za ostarele osebe, določen z zakonodajo države članice gostiteljice, pod enakimi pogoji, kot so tisti, pod katerimi so ga upravičeni zahtevati državljani te države. Zavrnitev, da se ji dodeli ta dajatev, ki naj bi pomenila premoženjsko pravico v smislu člena 1 Protokola, naj bi kršila načelo prepovedi vsake diskriminacije na podlagi državljanstva, ki je posebej navedeno v sporazumih o sodelovanju in o pridružitvi ter členu 14 EKČP.

34 ONP in državno tožilstvo pred predložitvenim sodiščem zatrjujeta nasprotno, da je upravičenost do dajatve kot samostojne pravice, za katero je M. El Youssfi zaprosila,

odvisna od „zavezanosti zakonodaji države članice“ in da se zadevna oseba ne more sklicevati na skupnostno pravico zaradi tega, ker se ni gibala v Evropski Uniji.

35 V teh okoliščinah je Tribunal du travail de Bruxelles prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali ni zavrnitev zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe,

– ker se Uredba [št.] […] 1408/71 ne uporablja za tožečo stranko,

– ker ji ni priznan pravni položaj osebe brez državljanstva ali begunca,

– ker ni državljanka države članice, s katero je Belgija bodisi sklenila sporazum o vzajemnosti na področju zajamčenih dohodkov bodisi priznala obstoj dejanske vzajemnosti,

– ali ker ni upravičena do nobene starostne pokojnine ali družinske pokojnine na podlagi belgijskega sistema,

posledica

– preveč stroge razlage Uredbe […] št. 883/2004 […] (ki je nadomestila Uredbo […] št. 1408/71), zlasti glede na člen 14 EKČP, člen 1 [Protokola] in Uredbo […] št. 859/2003 […],

– oziroma razlage Uredbe […] št. 883/2004, ki naj bi bila nezdružljiva s sporazumom o sodelovanju […], ki naj bi bil dopolnjen s sporazumom [o pridružitvi]?“

Vprašanje za predhodno odločanje

36 V skladu s členom 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika lahko Sodišče, če je iz obstoječe sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen bo odgovor na vprašanje, predloženo

v predhodno odločanje, lahko Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom, v katerem navede ustrezno sodno prakso. Sodišče meni, da je v postopku v glavni stvari tako.

Uvodne ugotovitve

37 Treba je ugotoviti, da je treba vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, obravnavati, kot da skuša pridobiti razlago Uredbe št. 1408/71, ne glede na to, da se to vprašanje nanaša na Uredbo št. 883/2004, „ki je nadomestila Uredbo […] št. 1408/71".

38 V skladu s členom 91 Uredbe št. 883/2004 je ta gotovo začela veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, ampak se prične uporabljati šele od datuma začetka veljavnosti izvedbene uredbe. Ker do danes za Uredbo št. 883/2004 ni bila sprejeta nobena izvedbena uredba, to nujno pomeni, da se še naprej uporabljajo določbe Uredbe št. 1408/71 (glej sodbo z dne 9. novembra 2006 v zadevi Nemec, C-205/05, ZOdl., str. I-10745, točki 31 in 32).

39 Poleg tega je treba jasno razložiti, da se pravila Skupnosti na področju koordinacije nacionalnih sistemov socialnega varstva ne uporabijo, kadar je položaj v vsakem pogledu omejen na eno samo državo, in da gre za to predvsem, kadar gre pri položaju zadevne osebe zgolj za povezave s tretjo državo in eno samo državo članico (glej zlasti

sodbo z dne 11. oktobra 2001 v združenih zadevah Khalil in drugi, od C-95/99 do C-98/99 in C-180/99, Recueil, str. I-7413, točki 70 in 71).

40 Taka razlaga velja tako za člen 42 ES kot tudi za Uredbo št. 1408/71, zlasti za člen 3 zadnje.

41 Prav tako Uredba št. 859/2003, na katero se nanaša vprašanje, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, v členu 1 določa, da se določbe Uredbe št. 1408/71 in Uredbe št. 574/72 „uporabljajo za državljane tretjih držav, za katere navedene določbe ne veljajo le na podlagi njihovega državljanstva, kot tudi za njihove družinske člane in preživele družinske člane, pod pogojem, da stalno zakonito prebivajo na ozemlju države članice in so v položaju, ki v nobenem oziru ni omejen zgolj na eno državo članico."

42 Dvanajsta uvodna izjava Uredbe št. 859/2003 v tem pogledu natančno določa, da se Uredba št. 1408/71 in Uredba št. 574/72 „ne uporabljata, kadar je položaj v vsakem oziru omejen na eno samo državo članico. To zadeva, med drugim, položaj državljana tretje države, ki ima vezi le s tretjo državo in eno samo državo članico."

43 Glede na podatke, s katerimi razpolaga Sodišče v postopku v glavni stvari, pogoja, s katerim se zahteva vez državljana tretje države z vsaj dvema državama članicama,

oseba, kot je M. El Youssfi, ne izpolnjuje, saj se zdi, da je ta zapustila Maroko, da bi se nastanila neposredno v Belgiji s sinom, ki stalno prebiva v tej državi članici, zaradi združitve družine.

44 Vendar pa mora predložitveno sodišče preveriti to dejansko vprašanje.

45 S tem pridržkom naj torej M. El Youssfi ne bi mogla biti upravičena do načela enakega obravnavanja na področju socialne varnosti, določenega v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71 v povezavi z Uredbo št. 859/2003, načelo, ki ovira zavrnitev dodelitve dajatve, kot je zajamčeni dohodek za ostarele osebe, če je utemeljena samo z državljanstvom vlagatelja zahtevka (glej po analogiji od točke 51 do 55 tega sklepa).

46 V teh okoliščinah je treba predloženo vprašanje preučiti glede na upoštevne določbe sporazumov, sklenjenih med Skupnostjo in Kraljevino Maroko.

47 Glede na besedilo vprašanja, ki ga je zastavilo predložitveno sodišče, se to nanaša na sporazum o sodelovanju, „ki je dopolnjen s“ sporazumom o pridružitvi.

48 Vendar lahko glede na, prvič, določbe člena 96 sporazuma o pridružitvi, na podlagi katerih od datuma začetka veljavnosti, to je 1. marec 2000, ta zadnji nadomesti sporazum o sodelovanju, in, drugič, glede na dejstvo, da je M. El Youssfi 25. avgusta 2005 vložila zahtevek, da bi bila upravičena do zajamčenega dohodka za ostarele osebe, za dejansko stanje v glavni stvari časovno uporablja samo sporazum o pridružitvi (glej po analogiji sklep z dne 13. junija 2006 v zadevi Echouikh, C-336/05, ZOdl., str. I-5223, točka 36).

49 Da bi se predložitvenemu sodišču posredoval koristen odgovor, je treba zaporedno preučiti, ali ima člen 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi neposredni učinek in se zato lahko posameznik pred nacionalnim sodiščem nanj sklicuje, obseg načela prepovedi diskriminacije, določenega v tej določbi, in pogoje, ki jih ta določa glede njene veljavnosti, tako stvarne kot osebne.

Neposredni učinek člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi

50 V tem pogledu je dovolj, da se opozori, da že iz sodne prakse Sodišča izhaja, da ima člen 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi neposredni učinek, tako da imajo posamezniki, za katere se uporablja, pravico do sklicevanja nanj (zgoraj navedeni sklep Echouikh, točke od 39 do 42, in sodna praksa, navedena v točki 39 tega sklepa glede člena 41(1) sporazuma o sodelovanju, določba, ki je zapisana z istimi besedami kot člen 65(1), prvi pododstavek).

Obseg načela prepovedi diskriminacije, določenega v členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi

51 Kot je Sodišče o tem presodilo v zgoraj navedenem sklepu Echouikh, od točke 55 do 58, in kot izhaja iz sodne prakse v zvezi s členom 41(1) sporazuma o sodelovanju, ki je po analogiji prenosljiv na člen 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, načelo, določeno v zadnji določbi, o tem, da delavci migranti z maroškim državljanstvom in vsi njihovi družinski člani, ki živijo z njimi, zaradi državljanstva niso diskriminirani na področju socialne varnosti v primerjavi z državljani države članice, v kateri so ali so bili zaposleni, pomeni, da je treba te osebe, določene v tej določbi, obravnavati, kot da so državljani zadevne države članice.

52 To načelo torej pomeni, da lahko osebe, za katere veljajo te določbe sporazuma o pridružitvi, zahtevajo dajatve socialne varnosti pod enakimi pogoji kot državljani države članice gostiteljice, ne da bi se jim z zakonodajo zadnje lahko določili dodatni ali strožji pogoji glede na tiste, ki veljajo za državljane te države članice (zgoraj navedeni sklep Echouikh, točka 56).

53 Kot nezdružljivi s tem načelom prepovedi diskriminacije se morajo obravnavati ne samo uporaba zahteve državljanstva zadevne države članice za osebe, določene

v členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, ampak tudi vsak drug pogoj, ki se ne zahteva za državljane (zgoraj navedeni sklep Echouikh, točka 57).

54 V tem primeru se izkaže, prvič, da je oseba, kot je tožeča stranka v postopku v glavni stvari, izpolnila pogoja starosti in stalnega prebivališča, kot ju določa zakonodaja zadevne države članice, da bi bila upravičena do zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe. Drugič, državljan države članice gostiteljice, ki se znajde v položaju, primerljivem s položajem M. El Youssfi, bi imel pravico do te dajatve, saj se pogoj, določen v členu 4, točka 6, zakona z dne 22. marca 2001, na podlagi katere nastane pravica do starostne ali družinske pokojnine iz naslova nacionalne zakonodaje, uporablja samo za „osebe s tujim državljanstvom“. Zavrnitev M. El Youssfi, da bi se ji dodelila dajatev, za katero je zaprosila, tako temelji samo na okoliščini, da zadevna oseba nima državljanstva zadevne države članice in se na podlagi nacionalne zakonodaje ne more primerjati z državljanom te države, in tudi na dejstvu, da ne izpolnjuje pogoja, ki pa se ne uporablja za državljane.

55 Zato je nacionalna zakonodaja, kot je ta v postopku v glavni stvari, nezdružljiva z načelom prepovedi diskriminacije, določenim v členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, na podlagi katerega naj ne bi bilo mogoče maroškemu državljanu zavrniti ugodnosti socialne dajatve na podlagi razlogov, povezanih z državljanstvom vlagatelja zahteve.

56 Treba je še določiti, ali, prvič, dajatev, kot je ta v postopku v glavni stvari, spada na področje „socialne varnosti“ v smislu člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi in, drugič, ali je oseba, ki se znajde v položaju M. El Youssfi, zajeta s to isto določbo.

Stvarna veljavnost člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi

57 V tem pogledu je treba glede na ustaljeno sodno prakso pojem „socialna varnost“, naveden v členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi razumeti na enak način kot enak pojem, naveden v Uredbi št. 1408/71 (zgoraj navedeni sklep Echouikh, točki 50 in 51, in navedena sodna praksa v povezavi s členom 41(1) sporazuma o sodelovanju).

58 Od sprejetja Uredbe Sveta (EGS) št. 1247/92 z dne 30. aprila 1992 (UL L 136, str. 1) so bile dajatve, za katere se ne plačujejo prispevki, vrste zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe, ki ga vzpostavlja zakon z dne 22. marca 2001, izrecno vključene v stvarno veljavnost Uredbe št. 1408/71, na podlagi člena 4(2a)(a) (glej ravno tako člen 10a(1) in Prilogo IIa te uredbe), ker so namenjene za dodatno, nadomestno ali pomožno zavarovanje tveganj, ki so zajeta v področje socialne varnosti iz odstavka 1, od (a) do (h), istega člena, med katerimi se nahajajo ravno dajatve za starost (glej po analogiji sodbo z dne 5. aprila 1995 v zadevi Krid, C-103/94, Recueil, str. I-719, točka 36, kar zadeva člen 39(1) Sporazuma o sodelovanju med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Ljudsko demokratično republiko Alžirijo, podpisanega v Alžiru dne 26. aprila 1976 in potrjenega v imenu Skupnosti z Uredbo Sveta (EGS) št. 2210/78 z dne 26. septembra 1978 (UL L 263, str. 1), določba, ki je v bistvu zapisana z enakimi besedami, kot so tiste v členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi).

59 Poleg tega je Sodišče že pred tem sprejetjem presodilo, da dodatek, kot je zakoniti zajamčeni dohodek za ostarele osebe, vstopa na področje uporabe Uredbe št. 1408/71

na podlagi člena 4(1) (glej zgoraj navedeno sodbo Krid, točke od 33 do 35 in navedena sodna praksa).

60 Torej ni nobenega dvoma, da dajatev vrste zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe, katere cilj je zagotavljanje minimalnih sredstev za obstoj ostarelim osebam, starim vsaj 65 let, ki imajo sredstva pod določenim pragom, spada v področje „socialne varnosti“ v smislu člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, čeprav ima dajatev v postopku v glavni stvari tudi značilnosti ukrepa socialne pomoči.

61 V teh okoliščinah je primerno dodati, da, nasprotno od trditev ONP, okoliščina, da je v zakonu z dne 22. marca 2001 zamišljena dajatev, ki jo zakon vzpostavlja kot samostojno pravico in ne kot izvedeno pravico tožeče stranke v postopku v glavni stvari kot družinskega člana delavca migranta, ni upoštevna.

62 Osebna veljavnost člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi namreč ni enaka tisti iz Uredbe št. 1408/71, določeni v členu 2, saj sodna praksa, ki prikazuje razliko med izvedenimi pravicami in samostojnimi pravicami družinskih članov delavca migranta v okviru te uredbe – sodna praksa, ki je bila med drugim navedena v sodbi z dne 30. aprila 1996 v zadevi Cabanis-Issarte (C-308/93, Recueil, str. I-2097) – ni prenosljiva v okvir sporazuma o pridružitvi (glej po analogiji sodbo z dne 3. oktobra 1996 v zadevi Hallouzi-Choho, C-126/95, Recueil, str. I-4807, točka 30 in navedena sodna praksa).

Osebna veljavnost člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi

63 Iz predložitvene odločbe izhaja, da ONP priznava zakonitost bivanja M. El Youssfi v Belgiji, tako da ne veljajo določbe člena 66 sporazuma o pridružitvi.

64 Poleg tega je treba opozoriti, da se člen 65(1), prvi pododstavek, tega sporazuma uporablja najprej za delavce maroške narodnosti, pri čemer se mora ta pojem razumeti široko.

65 Iz sodne prakse Sodišča namreč izhaja, da je treba z izrazom „delavci“ razumeti hkrati aktivne delavce in tiste, ki so zapustili trg dela po tem, ko so dosegli starost, ki se zahteva za upravičenost do starostne pokojnine, ali po tem, ko so bili žrtve ene izmed nevarnosti, ki daje pravico do dajatev iz drugih vej socialnega varstva (glej zgoraj navedeni sklep Echouikh, točki 44 in 45).

66 Ob upoštevanju teh meril mora je predložitveno sodišče ugotoviti, ali se lahko M. El Youssfi obravnava, kot da je bila v Belgiji, kjer sedaj stalno prebiva, sama „delavec“ v smislu člena 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi.

67 Ob predpostavki, da ni tako, je treba poudariti, da se ta določba sporazuma o pridružitvi uporablja tudi za družinske člane, ki živijo z njimi v državi članici, v kateri so ali so bili zaposleni.

68 V tem pogledu je treba jasneje določiti, da pojem „družinski član“ ne zajema samo zakonca in potomcev delavca migranta, ampak tudi osebe, ki imajo z njim tesne starševske vezi, kot so med drugim predniki, skupaj s svaštvom (glej po analogiji sodbo z dne 11. novembra 1999 v zadevi Mesbah, C-179/98, Recueil, str. I-7955, točka 46).

69 Ker je M. El Youssfi vdova, bi tako lahko bila zajeta s členom 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, če se ugotovi, da je bil njen mož pred smrtjo maroški delavec migrant v Belgiji, kjer zadevna oseba še naprej stalno prebiva (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Krid, točke od 28 do 31).

70 Poleg tega naj bi se tožečo stranko v postopku v glavni stvari ravno tako obravnavalo kot družinskega člana delavca v smislu te določbe, ker stalno prebiva s sinom v Belgiji in ker ima ta obenem status delavca v smislu, kot je določen v točki 65 tega sklepa, in je maroški državljan.

71 Glede na spis, ki je na razpolago Sodišču, se zdi, da je sin M. El Youssfi pridobil belgijsko državljanstvo.

72 Pod predpostavko, da bi sin M. El Youssfi vendar ohranil maroško državljanstvo, mora nacionalno sodišče preveriti na podlagi prava države članice gostiteljice, ali se lahko družinski član maroškega delavca migranta, ki ima ravno tako državljanstvo te države, glede na to pravo sklicuje na maroško državljanstvo tega delavca, da bi se uporabil člen 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo Mesbah, točki 40 in 41).

73 Glede na predhodno navedena stališča je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da se mora člen 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica gostiteljica zavrne dodelitev ugodnosti zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe maroški državljanki, ki je dosegla starost 65 let in ki zakonito stalno prebiva na ozemlju te države, saj spada na področje uporabe te določbe

– bodisi zaradi dejstva, da je sama opravljala dejavnost plačane zaposlitve v zadevni državi članici,

– bodisi je družinski član delavca z maroškim državljanstvom, ki je ali je bil zaposlen v tej državi članici.

74 Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je v tem primeru eden izmed teh dveh pogojev izpolnjen.

75 Ker je razlaga, ki jo ta sklep posveča členu 65(1), prvi pododstavek, sporazuma o pridružitvi, skladna z zahtevami iz člena 14 EKČP in člena 1 Protokola, kot ju med drugim razlaga Sodišče za človekove pravice v sodbi Gaygusuz proti Avstriji z dne 16. septembra 1996 (*Recueil des arrêts et décisions* 1996-IV, str. 1129), je tako Sodišče predložitvenemu sodišču posredovalo vse elemente razlage, potrebne za presojo skladnosti nacionalne zakonodaje v postopku v glavni stvari s temeljnimi pravicami, katerih spoštovanje zagotavlja Sodišče, ter s tistimi, ki jih zagotavlja EKČP in Protokol (glej zlasti zgoraj navedeni sklep Echouikh, točki 64 in 65).

Stroški

76 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 65(1), prvi pododstavek, Evro-mediteranskega pridružitvenega sporazuma med državami članicami Evropske skupnosti na eni strani in Kraljevino Maroko na drugi, podpisan v Bruslju 26. februarja 1996 in potrjen v imenu Skupnosti

s Sklepom 2000/2004/ES, ESPJ Sveta in Komisije z dne 24. januarja 2000, je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica gostiteljica zavrne dodelitev ugodnosti zakonitega zajamčenega dohodka za ostarele osebe maroški državljanki, ki je dosegla starost 65 let in ki zakonito stalno prebiva na ozemlju te države, saj spada na področje uporabe te določbe

– **bodisi zaradi dejstva, da je sama opravljala dejavnost plačane zaposlitve v zadevni državi članici,**

– **bodisi je družinski član delavca z maroškim državljanstvom, ki je ali je bil zaposlen v tej državi članici.**

Podpisi